

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมมนุษย์การกระทำความผิดและการลงโทษที่มีอยู่คู่กันมาตั้งแต่โบราณ วัดฤประสงค์ของการลงโทษตั้งแต่สมัยโบราณศตวรรษที่ 19 เป็นการแก้แค้นทดแทนตัวการและมุ่งให้เกิดความเช็ดหลาบด้วยวิธีการลงโทษที่โหดร้ายและรุนแรง เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปแนวทางแก้ไข มิใช่การแก้แค้นเพียงอย่างเดียว ตามแนวความคิดดังกล่าวจึงพัฒนามาเป็นระบบคุมประพฤติ (สนทนาบุญรังสิมันต์, 2528 : 34) การคุมประพฤติเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการแก้ไขผู้กระทำผิด ซึ่งศาลได้พิจารณาตัดสินพิพากษาให้บุคคลนั้นได้รับการปล่อยตัวไปอยู่ในสังคมปกติได้ แต่จะต้องถูกวางข้อกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติไว้ ขณะเดียวกันก็จะต้องได้รับการบำบัดแก้ไข ด้วยวิธีสังคมสงเคราะห์โดยพนักงานคุมประพฤติ และหน่วยงานคุมประพฤติ ในปัจจุบันขบวนการยุติธรรมในประเทศไทยได้เริ่มให้ความสนใจในเรื่องการแก้ไขผู้กระทำผิดโดยวิธีคุมประพฤติ (สุทัศน์ อันทานนท์, 2522: 1)

การคุมประพฤติซึ่งนำมาใช้ในประเทศไทยนั้น นำมาใช้เป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในคดีที่ไม่ร้ายแรงนัก โดยให้โอกาสผู้ผิดนั้นได้มีโอกาสแก้ไขตนเองและกลับตน เป็นพลเมืองดีโดยไม่ต้องรับโทษจำคุกอันเป็นการทำลายโอกาสการกลับเข้าสู่สังคมของการกระทำผิดนั้นๆ การคุมประพฤติมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อปกป้องคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม โดยมีขั้นตอนการทำงาน 2 ขั้นตอน ที่สำคัญ คือ

1. การสืบเสาะและพินิจจำเลยก่อนศาลพิพากษา หรือเรียกสั้นๆ ว่า "การสืบเสาะ" เป็นขั้นตอนของการกลั่นกรองว่าจำเลยผู้ใดสมควรที่จะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการคุมประพฤติหรือไม่ หรือควรใช้วิธีการอย่างอื่นใด จึงจะเหมาะสมกับจำเลยผู้ใด โดยพนักงานคุมประพฤติจะสืบเสาะข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยและจัดทำรายงานเสนอต่อศาล เพื่อประกอบดุลยพินิจในการลงโทษหรือกำหนดโทษ

2. การควบคุมและสอดส่องภายหลังศาลพิพากษา หรือที่เรียกว่า "การคุมประพฤติ" เป็นขั้นตอนภายหลังที่ศาลพิพากษาให้รอการลงโทษจำคุกไว้ ทั้งกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติจำเลยให้อยู่ภายใต้การควบคุมสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ศาลจะสั่งให้ควบคุมประพฤติ

ได้ขึ้น เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ดังต่อไปนี้

1. ความผิดที่กระทำนั้นเป็นความผิดซึ่งจำคุกไม่เกิน 2 ปี
2. ความผิดนั้นศาลจะพิจารณาลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี
3. ไม่ปรากฏว่าผู้ขึ้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือถ้าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่ก็เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

การควบคุมและสอดส่องภายหลังศาลพิพากษา หรือที่เรียกกันว่า การคุมประพฤตินั้นกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการคุมประพฤติ เพราะเป็นขั้นตอนของการลงมือแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเป็นพลเมืองดี ความมุ่งหมายพื้นฐานของงานคุมประพฤติก็คือ การคุ้มครองสังคมโดยการปรับสภาพผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามลักษณะที่สังคมต้องการ ด้วยวิธีการทำให้ผู้ควบคุมและสอดส่อง และให้ความช่วยเหลือในการสร้างเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้กระทำความผิด เพื่อให้เขาเกิดความรับผิดชอบต่อชุมชนที่เขาอยู่มากขึ้นและชุมชนก็จะช่วยในการฟื้นฟูปรับสภาพผู้กระทำความผิดด้วย ผู้กระทำความผิด จะได้รับอิสรภาพภายใต้เงื่อนไขบางประการที่จะช่วยให้เขาเรียนรู้หน้าที่ในสังคม อย่างไรก็ตามการคุมประพฤติมิได้วัดจากสถิติต่างๆ ที่ระบบนี้ให้แก่ผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว หรือแม้แต่จะถือเป็นส่วนสำคัญ การคุมขังเป็นการแยกผู้กระทำความผิดจากครอบครัวและชุมชน ทำให้ผู้กระทำความผิดขาดการปฏิบัติหน้าที่ทั้งเศรษฐกิจและสังคมต่อครอบครัวและชุมชน และขณะที่อยู่ในคุกเขาก็จะกลายเป็นภาระของสังคมด้วย ระบบคุมประพฤติจะทำให้ผู้กระทำความผิดมีส่วนร่วมในสวัสดิภาพของผู้อื่นในขอบเขตที่เขาสามารถทำได้ไม่ว่าจะโดยการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือเข้ามีส่วนร่วมในชีวิตของครอบครัว หรือกลุ่มของสังคมอื่นโดยวิธีนี้จะทำให้มีการแยกตัวทางสังคมและเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของบุคคลน้อยที่สุด และช่วยให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องถูกจำกัดอิสรภาพในเรือนจำ ซึ่งทำให้มีโอกาสทำประโยชน์ได้ในขอบเขตที่จำกัดที่สำคัญก็คือ เป็นการหลีกเลี่ยงมิให้บุคคลมีตราประทับในทางอาชญากรรม โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ควบคุมและให้ความช่วยเหลือแนะนำฝึกเตือน (กรกช นาควิเชตร, 2529: 1-2) การคุมประพฤตินี้จุดหมายสำคัญคือ เพื่อปกป้องคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมซึ่งอาจพิจารณาจากความหมายของการควบคุมและสอดส่อง อาจพิจารณาได้ 3 ด้านคือ

1. ด้านกฎหมาย เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ควบคุมมิให้ผู้ถูกคุมประพฤติละเมิดเงื่อนไขของศาล หรือกระทำความผิดขึ้นใหม่ โดยผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติภายในระยะเวลาและภายใต้เงื่อนไขของศาล

กำหนด หากผู้ถูกคุมประพฤติฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือกระทำความผิดซ้ำใหม่ ผู้ถูกคุมประพฤติจะถูกดำเนินตามกฎหมายโดยศาลจะกำหนดโทษหรือทำโทษที่รอลงต่อไป

2. ด้านสังคม เป็นการแก้ไขและให้โอกาสแก่ผู้ถูกกระทำผิดที่กระทำไป ด้วยความประมาทรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเพราะอารมณ์ชั่ววูบให้กลับตนเป็นพลเมืองดีบนบรรทัดฐานของสังคม โดยมีพนักงานคุมประพฤติคอยให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น

3. ด้านจิตวิทยา เป็นการแก้ไขบำบัดผู้กระทำผิดที่ไม่ใช่อาชญากรรม โดยมีนิสัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกฎระเบียบและสังคมเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโดยปกติสุข โดยมีพนักงานคุมประพฤติจะใช้หลักจิตวิทยาและสังคมสงเคราะห์เป็นแนวทางการแนะนำช่วยเหลือให้ผู้กระทำผิดช่วยเหลือตนเองได้ (สำนักงานคุมประพฤติกลาง สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ รายงานการวิจัย เรื่องการติดตามผลการคุมประพฤติ ปี พ.ศ. 2531)

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาเสพยาเสพติดให้โทษซึ่งนับว่าเป็นภัยร้ายแรงที่บั่นทอนชีวิตของมนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นปัญหาทุกสังคมทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นในประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนาก็ตาม แต่ละประเทศก็พยายามที่จะจัดปัญหาให้หมดไป (สุเทพ เชาวลิต, 2521: 1) เนื่องจากปัญหาเสพยาเสพติดยังเป็นปัญหาที่บั่นทอนสวัสดิภาพและความสงบสุขของคนในสังคม ผู้ที่ติดยาเสพติดนอกจากจะเป็นการทำลายสุขภาพร่างกายและจิตใจของตนเองแล้ว ยังก่อให้เกิดความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ความสำคัญของปัญหานี้จะเห็นได้จากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลทุกรัฐบาลที่ผ่านมาก็ได้พยายามขจัดปัญหาอันนี้ เพราะเหตุที่โทษจากยาเสพติดนั้นจะทำให้ร่างกายและจิตใจของผู้เสพทรุดโทรม กิจจรรู้หน้าอ่อนแอและมีโรคแทรกได้ง่ายจนกลายเป็นที่รังเกียจของสังคมซึ่งจะถูกนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่นๆ จากรายงานของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเกี่ยวกับปัญหาสังคมของประเทศทางด้านยาเสพติด ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า จำนวนของผู้ตกเป็นทาสยาเสพติดมีจำนวนถึง 600,000 คน และมีผู้เสพเพิ่มขึ้นปีละ 5,500 คน (สุประดิษฐ์ หุดะสิงห์, 2534: 60)

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติดให้โทษโดยเฉพาะคดีที่ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ได้มีคำพิพากษาให้รอการลงโทษแก่จำเลย และได้กำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติในปี พ.ศ. 2534 จำนวน 897 คน แยกตามประเภทคดีที่กระทำผิดดังนี้ กล่าวคือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษจำนวน 537 คน เท่ากับ 59.78 เปอร์เซ็นต์ ความผิดเกี่ยวกับการพนันจำนวน 38 คน เท่ากับ 4.24 เปอร์เซ็นต์ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนจำนวน 17 คน เท่ากับ

1.90 เปอร์เซ็นต์ ความผิดเกี่ยวกับการขนส่งทางบกจำนวน 3 คน เท่ากับ 0.37 เปอร์เซ็นต์ ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้จำนวน 68 คน เท่ากับ 7.58 เปอร์เซ็นต์ ความผิดเกี่ยวกับป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 23 คน เท่ากับ 2.57 เปอร์เซ็นต์ ความผิดเกี่ยวกับसारระเหยจำนวน 97 คน เท่ากับ 10.81 เปอร์เซ็นต์ และอื่นๆ 4 คน เท่ากับ 0.44 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า คดีเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ได้สั่งกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติจะมากกว่าคดีอื่นๆ (สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี, 2534)

ปัญหาการวิจัย คือการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของผู้ถูกคุมประพฤติ และ ปัญหาการคุมประพฤติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของผู้ถูกคุมประพฤติ
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติ ต่อผู้ถูกคุมประพฤติ และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เห็นเฉพาะผู้ถูกคุมประพฤติที่ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ได้มีคำพิพากษาให้รอลงโทษ และมีคำสั่งคุมประพฤติโดยให้สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี ทำหน้าที่ควบคุม และสอดส่องโดยพนักงานคุมประพฤติ ในปี พ.ศ. 2534 ผู้วิจัยได้คัดเลือกศึกษาเฉพาะผู้ถูกคุมประพฤติที่ได้กระทำความผิด ในคดีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ "กัญชา" จำนวน 91 คน และคดีอื่นๆ 70 คน เพื่อนำมาเปรียบถึงสาเหตุการกระทำผิด รวมประชากรศึกษา 161 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดและปัญหาความต้องการของผู้ถูกคุมประพฤติ
2. ทำให้เกิดแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงงานคุมประพฤติ ให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ทำให้เกิดประโยชน์ต่อพนักงานคุมประพฤติ ในการพิจารณาวางแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมประพฤติ
4. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการค้นคว้าอ้างอิงและวิจัยเกี่ยวกับผู้สนใจทางการศึกษาการวิจัยระบบงานคุมประพฤติต่อไปในอนาคต